

3. семестар основних академских студија, 2014/15

МОДУЛ 11- УРБАНА СТРУКТУРА И ФУНКЦИЈЕ
Курс- УРБАНА СТРУКТУРА 3 ЕСПБ

УПУСТВО

Садржај наставе

Разумевање комплексности развојних процеса у савременим градовима. Упознавање са чиниоцима и актерима урбаног развоја и изградње. Развијање способности уочавања и дефинисања проблема у урбаној структури. Развијање логичког и креативног мишљења, јасноће комуникације и спровођења уређених истраживања.

Термински план наставе

Обавезни предмет, одржава се једном недељно, два часа предавања и један час вежбања. Настава траје 15 радних недеља у школи и 3 радна дана код куће рачунајући и испит.

Студијска правила

Предмет води један наставник и пет сарадника.

План рада на предмету одређује наставник.

Најмање 30п, а највише 70п предвиђено је за оцењивање током 15 радних недеља у школи.

Начин и критеријуме оцењивања утврђује појединачно сваки наставник.

План рада

Назив предмета: МОДУЛ 11- УРБАНА СТРУКТУРА И ФУНКЦИЈЕ Курс- УРБАНА СТРУКТУРА 3 ЕСПБ
Година студија: 3. семестар основних академских студија, 2014/15
Број кредита: 3 ЕСПБ
Термини одржавања наставе: Четвртак од 09.00 до 11.00 часова (предавања) Четвртак од 14.00 до 16.00 часова (вежбе)
Термин одржавања испита (предаја семинарског рада): редовни испитни рокови
Термини одржавања колоквијума: 4, 7, 11 и 14 час

Назив пројектног задатка: Истраживање урбане структуре Београда
Наставник: Доц. др Марија Маруна

Сарадници у настави:

др Владимир Михајлов, доцент

др Татјана Мрђеновић, асистент

Ивица Николић, асистент

Јелена Марић, асистент

Марија Цветковић, асистент

Број кабинета: **245**

Време за консултације са студентима (једном недељно два сата):

уторак 12-14

Телефон: **3218 745**

Е-маил: **m.ma@sezampro.rs**

Посебни критеријуми за пријем студената:

Познавање феномена грађене средине и елемената њеног обликовања у савременим условима и елемената пројектовања (позитивно оцењени модули 1.Увод у пројектовање и 2.Увод у урбанизам).

Циљеви и приступ настави:

Предмет представља увод у истраживачки рад у урбанизму и обухвата упознавање са савременим урбаним феноменом, доминантним чиниоцима урбане структуре као и основним методама и техникама везаним за анализу и планирање просторне организације града.

Откривање основних образаца урбане структуре се повезује са упознавањем најзначајнијих друштвених, економских, еколошких и технолошких фактора који утичу на њихову генезу и трансформацију. Предмет обухвата елементарне технике и методе анализе и процене квалитета урбане структуре уз укључивање различитих вредности и интереса.

Један од важних задатака курса је подстицање критичког и креативног мишљења које оспособљава студенте за стручно деловање у конципирању алтернативних путева развоја градова будућности.

Након завршеног курса студенти ће бити оспособљени да:

- Разумеју основне процесе који обликују савремене градове, чиниоце и актере урбаног развоја и изградње;
- Уочавају проблеме у функционисању урбаних активности и разумеју зашто су оне предмет интервенција;
- Критички анализирају различите моделе урбане структуре;
- Употребљавају урбанистичке параметре у комуникацији и истраживању;
- Разумеју основе планске контроле развоја градова: одређивање намене земљишта, зонирање, регулативу, стандарде и нормативе;
- Користе основне методе у урбанистичким истраживањима;
- Проналазе и употребљавају релевантне изворе у истраживању.

Општи критеријуми:

ОК4. Адекватно знање о урбаном дизајну (урбанистичком пројектовању), планирању и вештинама укљученим у плански процес.

Дипломац ће имати знање о:

- ОК4.2. Утицајима пројектовања и развоја градова у прошлом и садашњем времену на савремено изграђену средину;
- ОК4.3. Актуелној планској политици и законодавству које контролише изградњу, укључујући и социјалне, економске и аспекте заштите животне средине и њихов значај за планирање развоја.

ОК5. Разумевање односа између човека и објекта и између објеката и њиховог окружења, и потребе да се објекат и простори између односе према људским потребама и мери.

Дипломац ће имати разумевање о:

- ОК5.1. Потребама и тежњама корисника објеката;

- ОК5.2. Утицајима објеката на животну средину и премисама одрживог пројектовања;
- ОК5.3. Начину на који ће се објекти уклопити у своје локалне контексте.

ОК6. Разумевање архитектонске професије и улоге архитекте у друштву, посебно у припреми пројеката који узимају у обзир социјалне факторе.

Дипломац ће имати разумевање о:

- ОК6.3. Могућем утицају пројеката за изградњу на постојеће и будуће заједнице.

Пројектни задатак:

Основна сврха вежби на предмету је оспособљавање за стручни и истраживачки рад у области урбанизма и то кроз:

- Упознавање са начином производње и коришћења простора у граду
- Упознавање са методама истраживања и регулисања урбане структуре.

Вежбе су програмиране тако да студенти током наставе постепено откривају основне карактеристике урбане структуре, истражују на терену, уочавају проблеме и истовремено обликују своје предлоге уређивања изабраног урбаног подручја.

Вежбања се састоје од два типа задатака:

- Истраживање сегмента урбане структуре Београда
- Организација и учешће у дебати на предложеној тему (за изабране групе студената).

Истраживање сегмента урбане структуре Београда

На изабраном подручју града Београда (Дунавски кеј - Дорћол) студенти се упознају са стањем урбане структуре, уочавају значајне проблеме, истражују их и предлажу правце њиховог решавања.

Истраживање се врши у групама (од 4-6 студената) које дефинишу проблеме, уочавају њихове просторне манифестације, препознају актере у изградњи, очувању, одржавању и контроли природних и створених структура и процењују могућности интервенција у правцу разрешавања проблема. На задатој теми студенти раде у континуитету током читавог семестра, кроз програмирана вежбања у салама и дебате на часовима предавања. Први (већи) део истраживања студенти раде тимски, а други индивидуално. Резултате свих фаза истраживања студенти предају у виду колоквијума током семестра.

Организација и учешће у дебати на предложеној тему

Дебата има за циљ оспособљавање студената за критичко мишљење, изградњу аргумената, уређено излагање, убеђивање и проналажење начина за превазилажење конфликта. Дебата представља активност усмерену ка тражењу одговора на значајна друштвена питања. Дебата спада у важне активности демократских друштава. Путем дебате се долази до одлука о најбољим решењима за појединце и друштво, обликују се закони и политике и усмерава генерално деловање.

У дебати учествују два тима са супротстављеним ставовима. У оквиру сваког тима, чланови морају тесно сарађивати на припреми излагања током радних састанака и вежби које претходе самој дебати.

Теме за дебату

Теме се бирају према актуелности у оквиру стручне јавности, градске управе или заинтересованих грађана, као и према заинтересованости учесника дебате.

Метод извођења наставе:

Настава се одвија кроз предавања, вежбе, гостовања експерата, истраживачки рад студената, семинарски рад и дебате студената на изабране теме.

нед	Предавања	
01	25.09.2014.	Град као производ и процес. Снаге које утичу на унутрашњу структуру савременог града: актери у производњи изграђене средине, приватни и јавни. Оквир за истраживање: модел.

02	02.10.2014.	Урбане активности у простору: тип, карактер, обрасци.
03	09.10.2014.	Начин коришћења градског земљишта: размештај активности у граду, конфликтне и комплементарне активности.
04	16.10.2014.	Обрасци урбане структуре, наслеђе и савремени трендови. Урбане промене: проблеми у развоју.
05	23.10.2014.	Вредности и вредновања.
06	30.10.2014.	ДЕБАТА
07	06.11.2014.	Критеријуми и индикатори квалитета урбане структуре. Циљеви у формирању урбане структуре.
08	13.11.2014.	Критеријуми за лоцирање активности и контролу изградње: тржишни захтеви, социјалне политике. Нови критеријуми: људска права, екологија, штедња енергије, конкуренција, идентитет, естетски квалитети, прилагођавање климатским променама...
09	20.11.2014.	Регулисање размештаја активности у тржишним условима: стабилност и динамика процеса. Зонирање: облици, карактеристике, предности и недостаци.
10	27.11.2014.	Лоцирање активности, намена површина, могућности и ограничења.
11	04.12.2014.	Преференце урбаних активности и њихово лоцирање: становање, комерцијалне активности, рекреација, сервиси и услуге.
12	12.12.2014.	Процена квалитета урбане структуре у односу на различите захтеве.
13	18.12.2014.	Усклађивање урбане структуре са различитим јавним и приватним циљевима. Динамика процеса.
14	25.12.2014.	Параметри, регулатива у изградњи.
нед	Вежбе	
01	25.09.2014.	Фаза 1: Упознавање са методом и организацијом рада на предмету. Одређивање подручја рада. Подела на групе.
02	02.10.2014.	Фаза 1: Упознавање са изабраним сегментом урбане структуре Београда. Утврђивање стања и процеса у оквиру задате урбане ситуације. Посматрање, прикупљање и уређивање података: локација, земљиште, природне и изграђене структуре, саобраћајне везе, климатолошке карактеристике...
03	09.10.2014.	Фаза 1: Препознавање климатских утицаја на подручју. Опис стања урбане структуре кроз употребу урбанистичких параметара.
04	16.10.2014.	Фаза 1: Колоквијум
05	23.10.2014.	Фаза 2: Идентификација проблема у простору. Анализа стања прилагођености у развоју урбане структуре. Препознавање трендова у просторној трансформацији. Уочавање начина прилагођавања. Приказ просторних аспеката препознатих облика прилагођавања. Анализа предузетих акција.
06	30.10.2014.	Фаза 2: Препознавање доминантних актера у простору повезаних са изабраним проблемом: корисника, учесника у изградњи, заштити, одржавању и контроли простора. Идентификација узрочно-последичних веза између актера, активности и простора, са тежиштем на посматрању аспекта климатских промена.
07	06.11.2014.	Фаза 2: Колоквијум
08	13.11.2014.	Фаза 3: Процена квалитета урбане структуре у односу на климатске аспекте. Уочавање доминантних конфликта у простору и процена интереса који стоје иза њих.
09	20.11.2014.	Фаза 3: Идентификација критеријума (особина) које утичу на размештај активности, изградњу, очување, одржавање природних и створених простора и објеката. Избор критеријума за процену проблема везаних за осетљивост на климатске промене (еколошки, економски, социјални, културни).
10	27.11.2014.	Фаза 3: Дефинисање одговорности за обезбеђење квалитетне урбане структуре.

11	04.12.2014.	Фаза 3: Колоквијум
12	11.12.2014.	Фаза 4: Препоруке за даљи развој урбане структуре. Утврђивање приоритетних проблема. Матрица: повезивање проблема са циљевима, актерима, активностима и подручјима регулације
13	18.12.2014.	Фаза 4.: Успостављање детаљних правила - регулације за одвијање активности, коришћење земљишта и грађење објеката, правила и стандарда за изградњу, очување и одржавање природних и изграђених структура у будућности, смањење осетљивости на измењене климатске факторе, акције у правцу увећања отпорности на климатске промене. Израда практичних и техничких упутстава у форми илустрација – скица.
14	25.12.2014.	Фаза 4: Колоквијум

Обавезна литература:

- Лазаревић Бајец, Нада (2000) *Урбана структура и зонирање (скрипта)*. Београд: Архитектонски факултет Универзитета у Београду (у скриптарници и библиотеци АФ)
- Галић, Риста (1980) *Урбано зонирање*. Скопје: Македонска књига
- Гиденс, Ентони (2003) *Социологија*. Београд: Економски факултет у Београду
- Група аутора (1975) *Саобраћај у градовима*. Београд: Грађевинска књига
- Група аутора (2010) *Климатске промене, студије и анализе*. Београд: Европски покрет и Фондација Фридрих Еберт
- Малетин, Михаило (1996) *Градске саобраћајнице*. Београд: Грађевинска књига
- Мариновић Узелац, Анте (1989) *Теорија намјене површина у урбанизму*. Загреб: Техничка књига
- McHarg, Ian (1969) *Design with Nature*. Garden City, NY: Natural History Press

Начин полагања испита (садржај пројекта и семинарског рада):

Семинарски рад: Истраживање сегмента урбане структуре Београда

Семинарски рад представља уређен елаборат истраживања урбане ситуације рађене током семестра – све четири истраживачке фазе:

Фаза 1: Опис структуре

Фаза 2: Анализа урбане структуре у односу на климатске промене – уочавање проблема

Фаза 3: Процена квалитета урбане структуре у односу на климатске промене

Фаза 4: Предлози за превазилажење проблема: препоруке за адаптацију структуре Дунавског кеја у условима климатских промена

Семинарски рад спада у испитну обавезу студента.

Семинарски рад (елаборат истраживања) се предаје у форми плаката. Плакат је визуелна форма којом се промовише спроведено истраживање. Плакат се ради на формату 50x70cm и предаје у штампаној форми.

Критеријуми оцењивања:

Истраживање урбане структуре Београда се спроводи у континуитету током семестра кроз четири фазе.

Истраживачки рад студената се прати и бележи на вежбама и део је предиспитних обавеза. Прва, друга и трећа фаза се предају у виду колоквијума. Присуство и активно учешће студената на предавањима је кључна компонента курса који има облик семинара. Очекује се да студенти присуствују сваком часу.

Критеријуми за оцењивање семинарског рада:

- Разумевање урбане структуре кроз релације: актери, активности, простори
- Разумевање логике трансформационих процеса урбане структуре
- Разумевање логике размештаја урбаних активности у простору
- Препознавање доминантних интереса у простору
- Препознавање надлежних институција за развој, контролу и одржавање урбане структуре на подручју
- Препознавање значајних проблема у развоју урбане структуре
- Квалитет предлога решавања уоченог проблема

- Избор одговарајућих правила за одвијање активности и изградњу у складу са потребама одрживог развоја и утицаја на животну средину
- Уређеност и комуникативност
- Аналитичност рада

Критеријуми за оцењивање дебате:

- Одговарајући избор вредности, циљева
- Јасноћа и убедљивост аргумената
- Образложеност и конзистентност аргумената
- Вештина оспоравања аргумената
- Разумљивост и убедљивост излагања
- Толеранција у комуникацији

Оцењивање:

У структури укупне оцене студента на предмету предиспитне обавезе (сви облици рада који се оцењују пре полагања испита и који се као такви једино и могу реализовати у овом периоду) учествују најмање са 30, а највише 70 поена. Испуњавањем предиспитних обавеза и полагањем испита студент може стећи највише 100поена.

Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
Колоквијуми (4 колоквијума)	4x15		
Организација и учешће у дебати	орционо	Семинарски рад	40

Услови предаје после заказаног рока:

из статута АФ

Статутарне одговорности и права студената:

из статута АФ